

Co-funded by
the European Union

ZIELONA GOSPODARKA WE WŁOSZECH: POTRZEBY RYNKU W ZAKRESIE SZKOLEŃ I ROZWOJU KOMPETENCJI

Opracowany przez DIDA, Włochy
Listopad 2023

1 Raport opracowany w ramach projektu Zielone kompetencje - nowe programy kształcenia i szkolenia zawodowego

Green competences - new programmes of vocational education and training: GreenVET

Number of references: 2023-1-PL01-KA210-VET-000158672

Spis treści

WSTĘP	3
Wskaźniki ilościowe dotyczące stanu kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zielonej gospodarki we Włoszech.....	3
Ochrona środowiska w podziale na regiony	5
Dane statystyczne.....	7
Sektory gospodarki o największym zapotrzebowaniu na zielone umiejętności i kompetencje	13
Szanse: dostępne szkolenia stacjonarne i online, platformy edukacyjne oferujące bezpłatne szkolenia zdalne, umożliwiające doskonalenie i zdobywanie zielonych kompetencji.....	18
Przykłady odporności i zwiększonej konkurencyjności instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego dzięki eko kompetencjom i kwalifikacjom.	20
Przykłady krajowych narzędzi i wytycznych	21
Studia przypadków.	22
Wyzwania	23
Konkluzje i rekomendacje	25
Bibliografia	26

WSTĘP

Celem raportu jest opisanie sytuacji zielonych miejsc pracy we Włoszech, ewolucji w ostatnich latach, umiejętności zawodowych wymaganych na włoskim rynku pracy oraz perspektyw rozwoju zawodowego w kategoriach ekologicznych na nadchodzące lata.

Próbując zaprzeczyć lub bagatelizować skalę kryzysu klimatycznego, papież Franciszek w adhortacji apostołskiej „Laudate Deum” wypowiedział jasne słowa przed COP28 w Dubaju. Kryzys, obecnie oczywisty, ściśle powiązany z dynamiką środowiskową, gospodarczą i społeczną. Nie możemy sobie pozwolić na powolność i niepewność, z jaką przebiega realizacja Agendy 2030. Nawet w niektórych politykach naszego kraju.

Pomyślmy o konsekwencjach związanych z opóźnieniami w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii. Podjęcie natychmiastowych działań, a nie odkładanie w czasie, uprzedzanie i przyspieszanie inwestycji w zieloną transformację i energię odnawialną, może nie tylko zwiększyć stabilność finansową naszego kraju, ale może obniżyć średnioterminowe koszty dla gospodarstw domowych, banków i inwestorów instytucjonalnych oraz zapewnić przyszłość produktom „Wyprodukowano we Włoszech”. Niedawne badanie przeprowadzone przez włoski bank podkreśliło korelację między postępem kryzysu klimatycznego a wynikami gospodarczymi przedsiębiorstw. Podobnie przeprowadzone badanie klimatyczne przez EBC, izw. klimatyczny test warunków skrajnych o znaczeniu makroekonomicznym – skupiający się na analizie trzech scenariuszy zielonej transformacji (przyspieszonej, odroczonej i opóźnionej) – wykazał, że ryzyko kredytowe wzrasta, a prawdopodobieństwo niewypłacalności wzrasta w miarę spowalniania i opóźniania zielonej transformacji.

Wskaźniki ilościowe dotyczące stanu kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zielonej gospodarki we Włoszech

Wraz z utworzeniem Stanów Generalnych ds. Zielonej Gospodarki we Włoszech rozpoczął się trzyletni proces, dzięki któremu te same przedsiębiorstwa stopniowo uświadamiają sobie korzyści i obowiązki wynikające z zielonej transformacji, jak stwierdzono w dokumentach końcowych Krajowego Komitetu ds. Rada. Sprawozdania roczne towarzyszące Stanom Generalnym, sporządzone przez Fundację na rzecz Zrównoważonego Rozwoju i ENEA, zostały opracowane w celu wyjaśnienia tych treści oraz dostosowania programów i polityk do światowych zmian w zakresie zielonej transformacji. Stany Generalne w sprawie zielonej gospodarki we Włoszech zakończyły się w listopadzie 2022 r. z udziałem świata biznesu, instytucji i społeczności, podczas którego badanie stanu zielonej gospodarki we Włoszech przeprowadzone przez Fundację na rzecz Zrównoważonego Rozwoju i EY Italy Consulting został zaprezentowany. Badanie to, skierowane do 1000 przedsiębiorstw, wyraźnie pokazuje powszechną uwagę, jaką poświęca się transformacji ekologicznej: aż 45% ankietowanych przedsiębiorców twierdzi, że poświęca transformacji ekologicznej dużą uwagę, a około 41% – całkiem dobrą. Zaledwie 14% mniejszości przyznaje, że poświęca jej niewystarczający poziom uwagi. Wyraźnie wyłania się także istotne żądanie większej ilości informacji, gdyż 60% ankietowanych przedsiębiorców posiada ogólny poziom informacji, a 5% brak; jedynie 35% ankietowanych przedsiębiorców uważa, że posiada dobrą wiedzę. Zatem penetracja

3 Raport opracowany w ramach projektu Zielone kompetencje - nowe programy kształcenia i szkolenia zawodowego

zielonej gospodarki, zarówno we Włoszech, jak i gdzie indziej, została powiązana z postawą przedsiębiorstw, czasami determinowaną trudną równowagą między ochroną środowiska a innowacjami, między obecnym kryzysem a perspektywami nowej gospodarki.

Jednakże w ostatnich latach rząd włoski poczynił znaczne inwestycje w rozwój wszystkiego, co jest związane ze światem zrównoważonego rozwoju ekologicznego, w związku z czym z kraju bardzo zacofanego w tej kwestii Włochy przeszły do pozycji światowego lidera w różnych aspektach związanych ze zrównoważonym rozwojem Zielona ekonomia. Przykładowo Włochy są liderem w zakresie recyklingu, na który przypada około 77% wszystkich wytwarzanych odpadów. Wyjątkowe osiągnięcie, biorąc pod uwagę, że średnia europejska w zakresie recyklingu wynosi około 45%. Również w sektorze rolnym Włochy są liderem w uprawie obszarów ekologicznych dzięki wzrostowi popytu, który znacznie zachęcił do powstania wielu firm inwestujących w sektor ekologiczny, tworząc nowe miejsca pracy. W sektorze produktów, zarówno w małych firmach, jak i w dużych sieciach handlowych, Włochy są przykładem pod względem kwestii zrównoważonych opakowań. Dostosowanie podyktowane także ciągłą świadomością ekologii ze strony konsumentów i legislacją w tym zakresie.

Pandemia Covid-19 przyczyniła się do tymczasowego ograniczenia ekoinwestycji przez firmy, które jednak uważają je za doskonałą strategię do coraz częstszego stosowania w nadchodzących latach. Obecnie jest jasne, że istnieje potrzeba zmiany paradygmatu w organizacji systemu produkcyjnego, który będzie musiał być zorientowany w kierunku zrównoważenia gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Dawna koncepcja, że nie da się pogodzić zysku z ochroną przyrody, ujawniła swoją bezpodstawność: dziś dla producentów i konsumentów coraz bardziej oczywiste jest, że zielona gospodarka jest najlepszą strategią rozwoju na przyszłość.

Rok 2020 był niewątpliwie trudnym rokiem zarówno we Włoszech, jak i na całym świecie. Wiele z naszych pewności upadło i znaleźliśmy się w sytuacji, w której zastanawiamy się nad stylem życia naszych społeczeństw oraz indywidualnymi działaniami i wyborami, których dokonujemy każdego dnia. W powszechnym odczuciu rozprzestrzenianiu się pandemii sprzyja w pewnym stopniu rozwój modelu gospodarczego opartego na niepojętym konsumpcjonizmie i globalizacji. Ta świadomość, choć destabilizująca, była iskrą, która wywołała zmianę mentalności, której skutki będą destrukcyjne w najbliższej przyszłości.

Od kilku lat Włosi wykazują coraz większą wrażliwość na kwestie ochrony środowiska i zmieniają swoje przyzwyczajenia w trosce o zrównoważony rozwój. Aby zrozumieć skalę zjawiska, można odwołać się do 6. Krajowego Obserwatorium Zrównoważonego Stylu Życia, badania przeprowadzonego przez Lifegate we współpracy z Eumetrą MR. Dokument (sporządzony w styczniu 2020 r. przed wystąpieniem stanu nadzwyczajnego) pokazuje, że dla 62% Włochów zrównoważony rozwój jest sprawą priorytetową, a nie tylko przejściową modą; 72% czuje się zaangażowanych w kwestie ochrony środowiska, a 32% twierdzi nawet, że „pasjonuje się” tą kwestią.

Jeśli chodzi o zakupy, Włosi są skłonni wydawać więcej, głównie na produkty km0 (w 44% przypadków), produkty organiczne (36%) i zabawki dla dzieci wykonane z materiałów zrównoważonych (36%). Młodzi ludzie z pokolenia Z są także skłonni wydawać więcej na odnawialne źródła energii (40%) i energooszczędne systemy automatyki domowej (35%).

Trendem wśród włoskich konsumentów jest zmniejszanie swojego śladu ekologicznego również poprzez nowe technologie, które okazują się dobrym rozwiązaniem w zakresie ograniczenia ilości odpadów, zmniejszenia zużycia energii i ochrony zasobów naturalnych. Powszechnie panuje pogląd, że nie trzeba poświęcać jakości życia, aby być bardziej ekologicznym, wręcz przeciwnie, zmiana niektórych nawyków może znacząco poprawić zdrowie i samopoczucie. Właśnie dzięki temu przekonaniu w ostatnich latach nastąpiła znacząca zmiana w trendach żywieniowych Włochów, którzy coraz częściej zwracają uwagę na żywność zdrową, organiczną i przyjazną środowisku.

Z raportu „Bio w liczbach 2020” zrealizowanego przez Sineb-ISMEA wynika, że w pierwszym półroczu spożycie ekologicznych produktów rolno-spożywczych wzrosło o 4,4% w porównaniu do 2019 r., osiągając rekordową kwotę 3,3 mld euro. Kryzys zdrowotny przyczynił się do wzrostu sprzedaży produktów ekologicznych, ponieważ podczas narodowej izolacji wielu Włochów spędzało więcej czasu w kuchni i ostrożniej wybierało surowce spożywcze, preferując te wysokiej jakości i o ograniczonym wpływie na środowisko. Konsumenci, obecnie bardziej niż kiedykolwiek, na swoje wybory zakupowe wpływają również niektóre parametry związane ze zrównoważonym rozwojem produktu, takie jak materiał opakowaniowy, emisje CO₂ w transporcie i dystrybucji, zużycie wody i gospodarka odpadami.

W świetle wszystkich tych rozważań łatwo sobie wyobrazić, że model konsumpcji społeczeństwa po pandemii będzie zorientowany w kierunku zrównoważonego rozwoju; Tak naprawdę konieczne jest tworzenie bardziej innowacyjnych produktów i usług, które będą w stanie odpowiedzieć na potrzebę życia klientów w zgodzie z naturą. Wiele włoskich firm wdraża ekologiczną ścieżkę transformacji swojej działalności i od kilku lat inwestuje w zielone technologie oraz w zatrudnianie personelu specjalizującego się w zrównoważonym rozwoju środowiska.

Ochrona środowiska w podziale na regiony

Włochy są liderem w zakresie odzysku materiałów – dziedziny, w której ubogi w surowce kraj od dawna przoduje. Według Eurostatu zdolność do recyklingu wszystkich odpadów (komunalnych i specjalnych) we Włoszech osiągnęła rekordowy poziom 83,4% (2020 r.), czyli wskaźnik znacznie wyższy niż w innych głównych gospodarkach europejskich, Niemczech (70%), Francji (64,4%) i Hiszpanii (59,9%), a średnia unijna (52,6%). Dzięki silnemu wykorzystaniu surowców wtórnych włoski przemysł wytwórczy osiągnął w 2021 r. oszczędności energii na poziomie około 770 tys. TJ (czyli 18,4 mln TOE), co stanowi 11,8% całkowitej dostępnej energii brutto, oraz uniknął emisji wpływających na klimat w wysokości 61,9 milionów ton ekwiwalentu CO₂, co odpowiada 15,9% emisji brutto Włoch. Do wysoce zrównoważonych łańcuchów dostaw należy sektor papierniczy, mający duże tradycje w zakresie recyklingu produkcyjnego, w którym w 2021 r. odnotowano najwyższy w historii poziom wykorzystania masy celulozowej (62,9%). Również w sektorze zużytych olejów mineralnych Włochy zostały potwierdzone w 2022 r. jako doskonałość w Europie, gdzie 98% całkowitych zbiorów zostało zregenerowanych na bazy do smarów, olejów lekkich i innych produktów naftowych. Jeśli chodzi o recykling, szczególnie interesujące są prace Ecopneus, które dzięki odzyskowi ELT (opon wycofanych z eksploatacji) pozwoliły krajowi w 2022 roku zaoszczędzić ponad 127 mln euro na imporcie surowców i uniknąć emisji do atmosfery 368 tys. ton ekwiwalentu CO₂, uniknąć wycofania surowców za 336 tys. ton i zużycia wody 1,5 mln metrów sześciennych. Włochy są także czwartym co do wielkości producentem biogazu na świecie – z frakcji organicznej, osadów ściekowych i sektora rolnego – po Niemczech, Chinach i Stanach Zjednoczonych, co potwierdza potencjał Włoch w waloryzacji surowców wtórnych. Wydajność włoskiego systemu produkcyjnego jest również dobra, który przy tej samej wyprodukowanej wartości generuje mniej odpadów – 46,6 ton odpadów na milion wyprodukowanych euro (2020 r.) – ustępując jedynie Hiszpanii (41,2) – i wskaźnikowi wykorzystania materiałów wtórnych wynoszący 18,4% (2020 r.), bardzo blisko Francji (19,8%). Do tego dochodzi wydajność w zakresie wykorzystania surowców (PKB/krajowe zużycie materiałów) z wynikiem 269 (2022) – w porównaniu ze średnią UE wynoszącą 151 – oraz produktywność w zakresie zużycia energii (PKB/energia brutto konsumpcji) ze 160 punktami – za nimi plasują się Niemcy ze 155 punktami. Pozycja pod względem produktywności emisji (PKB/ekwiwalent CO₂) jest również dobra, przy czym Włochy zajmują drugie miejsce wśród największych gospodarek europejskich z 215 punktami, wyprzedzając Francję. Dane są ściśle powiązane ze wzrostem jakości towarów i usług wytwarzanych we Włoszech, a także z centralną rolą,

jaką design odgrywa w naszym kraju: Włochy zajmują pierwsze miejsce w Europie pod względem liczby pracowników i obrotów w branży projektowej. Wyniki te są ściśle powiązane z inwestycjami w ekologiczne produkty i technologie. W pięcioleciu 2018-2022 ponad 1 na 3 przedsiębiorstwa pozarolnicze dokonały ekoinwestycji (510 830 jednostek, co stanowi 35,1%), 2 na 5 firm z branży produkcyjnej (95 410 jednostek, co stanowi 40,8%). Porównanie z poprzednim okresem badania (2014-2018) wskazuje na wzrost liczby firm ekoinwestujących (udział w ogólnej liczbie firm wzrósł z 24,9% w pierwszym okresie do 35,1%). W sektorze rolnym odsetek firm, które dokonały ekoinwestycji, wynosi 41% w przypadku firm z sektora rolnego (uprawy i hodowla zwierząt), natomiast niższy odsetek obserwuje się w przypadku firm z branży leśnej (23%) i rybołówstwa (31%). Należy również zauważyć, że wzrost inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach w regionie Środkowego Południa – wykazany w najnowszych badaniach – zniwelował nierównowagę terytorialną na półwyspie związaną z rozmieszczeniem przedsiębiorstw dokonujących inwestycji ekologicznych.

Patrząc na wyniki gospodarcze, możemy lepiej zrozumieć powody, które skłaniają firmy do inwestowania w ekologiczne produkty i technologie. Firmy ekoinwestujące faktycznie wykazują większą dynamikę na rynkach zagranicznych niż te, które nie inwestują (30% tych pierwszych spodziewa się wzrostu eksportu w 2023 r. w porównaniu z mniejszymi 20% tych, które nie inwestowały), spodziewają się większej liczby z nich zwiększa obroty (47% vs. 40%) i zatrudnienie (29% vs. 19%). Mają także większą zdolność do tworzenia stowarzyszeń i sieci. Pod względem zatrudnienia na koniec ubiegłego roku specjaliści związani z zieloną gospodarką stanowili 13,9% ogółu zatrudnionych, czyli 3 222 tys. jednostek. W 2022 r. liczba umów uruchomionych na podstawie tych liczb wyniosła 1 816 120, co stanowi 35,1% ogółu umów oczekiwanych na ten rok (około 5,2 mln), co oznacza wzrost o 215 660 jednostek w porównaniu do poprzedniego badania. Do obszarów biznesowych najbardziej dotkniętych nowymi kontraktami dla specjalistów związanych ze zrównoważonym rozwojem należą obszary projektowania i rozwoju (87%), logistyka (81,7%) oraz marketing i komunikacja (79,2%). Patrząc szerzej na zapotrzebowanie na zielone umiejętności i kulturę, w 2022 roku – spośród łącznie prawie 5,2 mln umów przewidzianych na rynku pracy – wiedzę tę uznano za niezbędną w 81,1% przypadków, w przypadku około 4,2 mln umów. W świecie budownictwa pomimo wstrzymania Superbonusa, którego limity się ujawniły, istnieje potrzeba znalezienia środków poprawiających klasę energetyczną budynków i tym samym zmniejszających, oprócz emisji, koszty rachunków dla rodzin i przedsiębiorstw. W rzeczywistości ogrzewanie budynków przyczynia się do 18% emisji CO₂ i ponad 50% drobnych cząstek we Włoszech, dlatego istotne jest ograniczenie tego wpływu, aby zapewnić skuteczną ekologiczną transformację w tym sektorze.

Wśród technologii dekarbonizacji szczególne znaczenie mają pompy ciepła nowej generacji, które do swojej pracy wykorzystują energię pochodzącą w 75% z natury (woda, dach, powietrze). Z tego powodu ważne jest utworzenie nowego zakładu w Collegno (TO) włoskiego producenta Teon, który dzięki tej inwestycji usprawni obecną produkcję innowacyjnych pomp ciepła, pozwalających pokonać tradycyjne ograniczenia tradycyjnych pomp ciepła (niskie temperatury pracy, typowe dla budynków z instalacjami podpodłogowymi) i zamiast F-gazów (szkodliwych dla środowiska) stosować czynniki chłodnicze lub naturalne płyny zgodnie z nowymi przepisami europejskimi, plasując się tym samym wśród najbardziej zaawansowanych europejskich producentów tej technologii.

Łańcuch dostaw mebli i domów kontynuuje swoją ścieżkę transformacji ekologicznej: 64,1% firm kupuje surowce lub półprodukty odnawialne lub produkowane w sposób zrównoważony, 51,1% wdrożyło modele biznesowe zorientowane na obieg zamknięty, a około 70% dokonało inwestycji w celu poprawy wydajności procesów .6 Włoska Federacja Drewna i Mebli uruchomiła program FLA Plus, aby towarzyszyć mniejszym firmom w transformacji ekologicznej, wierząc, że przejście to musi być regulowane na poziomie łańcucha dostaw. Sektor mody musi jak najszybciej wprowadzić innowacje, aby dostosować się do strategii UE na rzecz tekstyliów zrównoważonych i o obiegu zamkniętym, która określa szereg celów, które sektor będzie musiał osiągnąć, aby zapewnić

prawdziwy obieg zamknięty wyrobów włókienniczych wprowadzanych na rynek europejski poprzez 2030. Z tego powodu branża modowa pracuje nad tematem ekoprojektu, zmniejszając ślad węglowy, poprawiając integrację systemów produkcyjnych z kapitałem naturalnym/różnorodnością biologiczną, a także nalegając na utworzenie EPR (Extended Producer Responsibility) Konsorcja na rzecz lepszego zarządzania i poprawy warunków życia u schyłku życia.

Sektor inżynierii mechanicznej, drugi w Europie pod względem zatrudnienia, stoi przed wyzwaniem transformacji ekologicznej w dojrzałym kontekście, który dzięki naciskom regulacyjnym na ekoprojektowanie produktów i planowi Transition 5.0 będzie mógł przyspieszyć proces innowacji. Jeśli chodzi o mechanikę dla sektora tekstylnego, tutaj przewidziano poważne inwestycje mające na celu uczynienie włoskich technologii konkurencyjnymi, napędzane koniecznością dotrzymania kroku stale zmieniającym się wymaganiom przemysłu tekstylnego w zakresie zrównoważonego rozwoju. Z drugiej strony coraz bardziej rygorystyczne cele dla motoryzacyjnego łańcucha dostaw, których celem jest elektryfikacja środków transportu, zgodnie z decyzją Europejskiej Rady ds. Środowiska, Klimatu i Energii w sprawie zakazu stosowania silników endotermicznych od 2035 r. We Włoszech w 2035 r. w obliczu gwałtownego spadku produkcji samochody elektryczne i hybrydowe osiągnęły 60% całkowitej produkcji krajowej (w 2021 r. było to 40%). Nacisk na elektryfikację miał również swoje skutki dla firm produkujących komponenty – 1 na 3 firmy pozycjonuje się na rynku pojazdów zelektryfikowanych. Włochy pracują również nad rozwojem łańcucha dostaw dedykowanego elektrycznemu transportowi publicznemu i technologiom wodorowym.

Biochemia kontynuuje swoją ścieżkę badań i demonstracji w dziedzinie nowych zastosowań przemysłowych, które w coraz większym stopniu podkreślają wkład sektora w dekarbonizację. Staje się punktem wyjścia do zwiększania obiegu zamkniętego w takich sektorach, jak rolnictwo, paliwa, polimery, meble i moda. Jeżeli z jednej strony ujawni się ogromny potencjał sektora, jednocześnie potrzebne będą interwencje regulacyjne na szczeblu Włoch i UE, które umożliwią uznanie, udoskonalenie i eksport istniejących dobrych modeli, aby w pełni wykorzystać potencjał gospodarczy i możliwości rozwoju. Ważne firmy ze złożonych sektorów, takich jak stal, również podążają w tym kierunku, podejmując wyzwanie, jakie stanowi ekologiczna stal i możliwości rynkowe, jakie oferuje ta nowa produkcja. Począwszy od Acciaieria Arvedi, która w 2022 roku stała się pierwszą na świecie dużą hutą stali certyfikowaną o zerowej emisji dwutlenku węgla netto, która z tego powodu niedawno zawarła umowę z Mercedes Benz na dostawy stali, czy Feralpi, która ogłosiła inwestycje w autonomiczną produkcję energii odnawialnej za ponad 200 milionów euro w latach 2023–2027. GreenItaly przedstawia liczby i historie systemu, który obecnie postrzega zrównoważony rozwój nie tylko jako konieczność, ale jako szansę na konkurowanie, wprowadzanie innowacji, tworzenie spójności i piękna. Zaczniemy od Włoch, które już działają: jak przypomina nam Manifest z Asyżu, „we Włoszech nie ma nic złego, czego nie dałoby się naprawić tym, co we Włoszech jest dobre”.

Dane statystyczne

Włoska gospodarka ekologiczna bardzo dobrze sobie radzi jako gospodarka o obiegu zamkniętym, ale radzi sobie bardzo źle pod względem zużycia gruntów. Raport o zielonej gospodarce za 2018 r. zawiera aktualne informacje na temat wyników strategicznych sektorów zielonej gospodarki we Włoszech, odnotowując doskonałe i gorsze wyniki. W 2017 roku Włochy zajmowały pierwsze miejsce wśród dużych krajów europejskich w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, rolnictwa ekologicznego, a także ekoinnowacji, ale nadal mają wiele do zrobienia w zakresie użytkowania gruntów, ochrony różnorodności biologicznej i dekarbonizacji.

7 Raport opracowany w ramach projektu Zielone kompetencje - nowe programy kształcenia i szkolenia zawodowego

Zatrudnienie jest jednym z głównych celów zielonej gospodarki. We Włoszech sektory o najwyższym współczynniku zatrudnienia, biorąc pod uwagę ostatnie pięć lat, to źródła odnawialne z 32% całkowitego zatrudnienia (około 702 tys. bezpośrednich i pośrednich miejsc pracy), a następnie rolnictwo organiczne i wysokiej jakości z 18% całkowitego zatrudnienia (ok. miejsc pracy, w tym przypadku tylko bezpośrednie), rewitalizacja miast – 12% (ok. 255 tys. miejsc pracy), efektywność budynków – 9% (ponad 197 tys. pracowników); przebudowa sieci wodociągowej – 8% (ok. 178 tys. miejsc pracy), rekultywacja terenów zanieczyszczonych – 5% (ok. 117 tys. miejsc pracy). Obraz dopełnia sektor odpadów skupiony na przejściu od gospodarki liniowej do gospodarki o obiegu zamkniętym z 5% pracowników, zrównoważoną mobilnością i ekoinnowacjami zarówno z 2% miejsc pracy, jak i wreszcie zapobieganiem ryzyku hydrogeologicznemu z 0,7% pracowników. Według wstępnych szacunków w 2017 r. emisje gazów cieplarnianych we Włoszech mogły ponownie wzrosnąć, choć nieznacznie: w każdym razie w ciągu ostatnich czterech lat, przy umiarkowanym ożywieniu gospodarczym, wydaje się, że krajowy proces dekarbonizacji, podobnie jak w pozostałej części Europy, zatrzymał się.

W ciągu ostatnich trzech lat, w połączeniu ze skromnym ożywieniem gospodarczym, zużycie energii ponownie wzrosło, wzrastając z 166 Mtoe do ponad 170 Mtoe w latach 2014–2017, co sygnalizuje trudności w polityce efektywności energetycznej. W 2017 roku źródła odnawialne pokryły 17,7% zapotrzebowania na energię. Po okresie trwałego wzrostu w latach 2005–2013, w ciągu ostatnich pięciu lat postęp w dziedzinie odnawialnych źródeł energii był bardziej umiarkowany,

W ciągu ostatnich trzech lat, w połączeniu ze skromnym ożywieniem gospodarczym, zużycie energii ponownie wzrosło, wzrastając z 166 Mtoe do ponad 170 Mtoe w latach 2014–2017, co sygnalizuje trudności w polityce efektywności energetycznej. W 2017 roku źródła odnawialne pokryły 17,7% zapotrzebowania na energię. Po okresie trwałego wzrostu w latach 2005–2013 postęp w dziedzinie odnawialnych źródeł energii był w ciągu ostatnich pięciu lat bardziej umiarkowany, chociaż dane za pierwszą połowę 2018 r., która była szczególnie deszczowa, wskazują, że produkcja energii wodnej powróciła do wzrostu.

Oszczędności energii osiągnięte dzięki środkom efektywności energetycznej, wynikające z ulg podatkowych za lata 2007-2016, wyniosły 430 ktoe/rok; Inwestycje dokonane w ciągu trzech lat wyniosły około 9,5 miliarda euro, a łączna kwota inwestycji dokonanych w 2016 roku wyniosła ponad 3,3 miliarda euro, o 7% więcej niż w 2015 roku.

Jeżeli chodzi o zasoby wodne, warto wspomnieć o sytuacji wycieków w sieciach wodociągowych we Włoszech, która dla 116 analizowanych stolic prowincji jest w dalszym ciągu bardzo krytyczna, gdzie średnio 38,2% wody wprowadzanej do sieci nie dociera do użytkowników.

Rolnictwo ekologiczne w 2017 r. osiągnęło 1,8 mln hektarów, co oznacza wzrost o 20% w porównaniu do 2016 r. Po Hiszpanii Włochy są europejskim krajem o największym obszarze rolnictwa ekologicznego, przed Francją i Niemcami, a certyfikowana produkcja rolnej wysokiej jakości również rośnie, osiągając wartość na koniec 2016 roku wyniósł 15 miliardów.

Zużycie gruntów w 2017 r. w dalszym ciągu rosło w tempie 15 hektarów dziennie: Włochy pozostają jednym z krajów europejskich o najwyższym odsetku zużycia gruntów. Zużycie

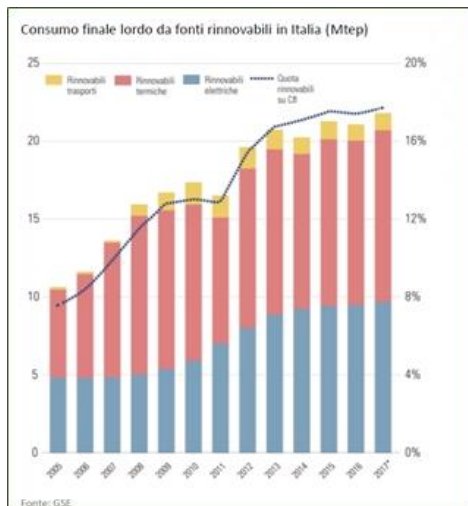
gruntów ze sztuczną pokrywą i hydroizolacją stale rośnie. Pierwszych 55 najmniej zrównoważonych gmin znajduje się w Lombardii i Kampanii (głównie w prowincjach Neapol i Mediolan), a odsetek wykorzystanej ziemi przekracza 55% w porównaniu z obszarem miejskim. Najwyższe wartości powierzchni użytków rolnych odnotowano w Rzymie (31 697 ha), gdzie w 2017 r. nastąpił wzrost o kolejne 36 hektarów (więcej o 0,11%) oraz w wielu gminach stołecznych prowincji: Mediolanie (10 439 ha, o 19 więcej w 2017 r.), Turyn (8546, tylko o 0,2 więcej), Neapol (7423, o 6,6% więcej), Wenecja (7216, o 37,4% więcej). W wartościach bezwzględnych 71% największego zużycia gruntów w latach 2016-2017 miało miejsce w mniejszych gminach, liczących mniej niż 20 tys. mieszkańców.

Choć istnieją pewne istotne wyjątki, publicznych terenów zielonych w miastach jest na ogół niewiele: około 5%, aż w 96 ze 119 stolic województw. W latach 2011–2016 ogólny scenariusz jest negatywny, ze spadkiem powierzchni publicznych terenów zielonych.

W 2015 r. we Włoszech z inwestycji mieszkaniowych o wartości 166 miliardów euro 119 miliardów euro (73,1%) dotyczyło zwykłego i nadzwyczajnego utrzymania istniejących aktywów, podczas gdy nowe budynki stanowiły zaledwie 26% produkcji. Działalność w zakresie nadzwyczajnych prac konserwacyjnych wzrosła z 77,4 miliardów euro w 2007 r. do 85,7 miliardów euro w 2016 r. i jest dwukrotnie większa niż wielkość rynku nowych budynków. W kilku włoskich miastach plaga nielegalnego budownictwa jest nadal aktualna i wzrosła z 11,9% w 2005 r. do 19,4% w 2017 r. W szczególności na południu i na wyspach utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie: w 2017 r. osiągnęła wartość około 50% (na każde dwa legalne mieszkania powstaje nielegalne) w porównaniu do 5,5% w północno-wschodniej części kraju.

Pomimo tego, że jest to jedno z najważniejszych dziedzictwa przyrodniczego na świecie, wydatki na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu we Włoszech są bardzo niskie i spadły z 689 mln euro w 2010 r. do 525 mln euro w 2017 r. Włochy są krajem europejskim o najwyższym udziale pojazdów zasilanych paliwem innym niż tradycyjne (benzyna i olej napędowy) w ogólnej liczbie pojazdów: 12,7%, o prawie dziewięć punktów procentowych więcej niż w Niemczech. Dane Włoch potwierdzają rozpowszechnienie floty gazowej (LPG/metan), która licząca 3,16 mln pojazdów, w tym samochody osobowe oraz lekkie i ciężkie pojazdy użytkowe, stanowi 53% europejskiej floty gazowej. Nie najlepiej jest jednak w przypadku nowych, ekologicznych pojazdów: w pierwszej dziesiątce sprzedaży w 2017 roku ani w kategorii pojazdów hybrydowych, hybrydowych typu plug-in, ani elektrycznych nie znalazł się samochód wyprodukowany we Włoszech. W 2017 roku tylko w ośmiu stolicach Włoch podróże komunikacją miejską, pieszą i rowerową przekroczyły 50% (Bolzano, Bolonia, Ferrara, Florencja, Mediolan, Piza, Turyn i Wenecja). Na poziomie europejskim Rzym jest miastem o najwyższym odsetku podróży transportem prywatnym (65%) w porównaniu do 15,8% w Paryżu, 26% w Madrycie, 30% w Berlinie i 37% w Londynie.

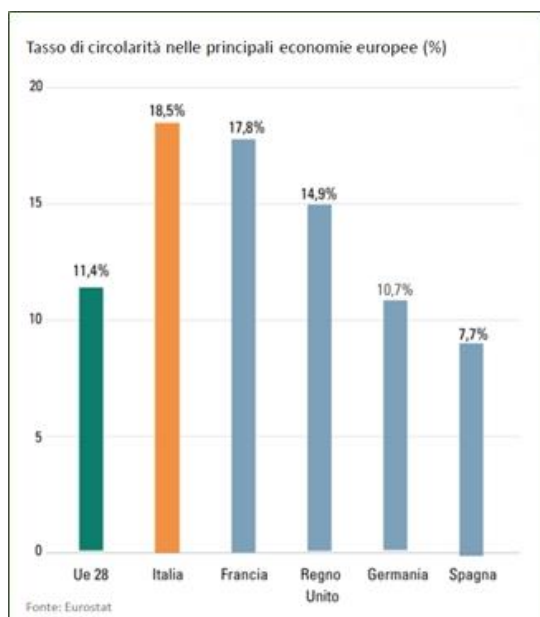
Włochy to kraj europejski o największej liczbie przedwczesnych zgonów spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza: w 2016 r. europejska wartość dopuszczalna dla PM10 została przekroczona w 33 obszarach miejskich, głównie położonych na północy, a 82% populacji jest narażonych na średnioroczne poziomy powyżej wartości zalecanej dla PM10 (20 µg/m³) wskazanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W ciągu ostatnich trzech lat, w połączeniu ze skromnym ożywieniem gospodarczym, zużycie energii ponownie wzrosło, wzrastając z 166 Mtoe do ponad 170 Mtoe w latach 2014–2017, co sygnalizuje trudności w polityce w zakresie efektywności energetycznej. W 2017 roku źródła odnawialne pokryły 17,7% zapotrzebowania na energię. Po okresie trwałego wzrostu w latach 2005–2013 postęp w dziedzinie energii odnawialnej był w ciągu ostatnich pięciu lat bardziej umiarkowany, chociaż dane za pierwszą połowę 2018 r., która była szczególnie deszczowa, wskazują, że produkcja energii wodnej powróciła do wzrostu.

Oszczędności energii osiągnięte dzięki środkom efektywności energetycznej, wynikające z ulg podatkowych za lata 2007-2016, wyniosły 430 ktoe/rok; Inwestycje dokonane w ciągu trzech lat wyniosły około 9,5 miliarda euro, a łączna kwota inwestycji dokonanych w 2016 roku wyniosła ponad 3,3 miliarda euro, o 7% więcej niż w 2015 roku.

Jeżeli chodzi o zasoby wodne, warto wspomnieć o sytuacji wycieków w sieciach wodociągowych we Włoszech, która dla 116 analizowanych stolic prowincji jest w dalszym ciągu bardzo krytyczna, gdzie średnio 38,2% wody wprowadzanej do sieci nie dociera do użytkowników.

Pod względem wskaźnika obiegu zamkniętego Włochy z 18,5% zajmują pierwsze miejsce wśród pięciu głównych krajów europejskich i charakteryzują się dobrą produktywnością zasobów materialnych, mierzoną w euro PKB na kg zużytych zasobów, w ramach której zajmują drugie miejsce wśród pięciu głównych krajów europejskich. W 2016 roku we Włoszech poddano recyklingowi 13,55 mln ton odpadów komunalnych, co stanowi 45%, co pozwala Włochom zająć drugie miejsce w Europie za Niemcami, awansując o jedną pozycję w porównaniu do 2014 roku, z doskonałym wynikiem (67%) w szczególności w sektorze odpadów opakowaniowych. Należymy także do liderów w Europie w zakresie recyklingu odpadów specjalnych: w 2016 roku we Włoszech poddano recyklingowi około 91,8 Mt odpadów specjalnych, co stanowi 65% wytworzonych. Analiza przeprowadzona na poziomie prowincji pokazuje, że spośród 32 prowincji, w których poziom selektywnej zbiórki odpadów przekracza docelowy poziom 65%, 25 znajduje się w północnych Włoszech, tylko dwie w centrum i pięć na południu. Najwyższy poziom selektywnej zbiórki odpadów występuje w Treviso (ponad 87%), Belluno i Pordenone (około 84%), Tortoli i Mantui (83%). Jeśli chodzi o ekoinnowacje, według wskaźnika Eco-IS (Eco-Innovation Scoreboard), Włochy z wynikiem 113 plasują się powyżej średniej UE28 wynoszącej 100, na równi z Austrią, ale za Szwecją, Finlandią, Niemcami i Danią.

Rolnictwo ekologiczne w 2017 r. osiągnęło 1,8 mln hektarów, co oznacza wzrost o 20% w porównaniu do 2016 r. Po Hiszpanii Włochy są europejskim krajem o największym obszarze rolnictwa ekologicznego, przed Francją i Niemcami, a certyfikowana produkcja rolno-wysokiej jakości również rośnie, osiągając wartość na koniec 2016 roku wyniósł 15 miliardów.

Zużycie gruntów w 2017 r. w dalszym ciągu rosło w tempie 15 hektarów dziennie: Włochy pozostają jednym z krajów europejskich o najwyższym odsetku zużycia gruntów. Zużycie gruntów ze sztuczną pokrywą i hydroizolacją stale rośnie. Pierwszych 55 najmniej cnotliwych gmin znajduje się w Lombardii i Kampanii (głównie w prowincjach Neapol i Mediolan), a odsetek wykorzystanej ziemi przekracza 55% w porównaniu z obszarem miejskim. Najwyższe wartości powierzchni użytków rolnych odnotowano w Rzymie (31 697 ha), gdzie w 2017 r. nastąpił wzrost o kolejne 36 hektarów (więcej o 0,11%) oraz w wielu gminach stołecznych prowincji: Mediolanie (10 439 ha, o 19 więcej w 2017 r.), Turyn (8546, tylko o 0,2 więcej), Neapol (7423, o 6,6% więcej), Wenecja (7216, o 37,4% więcej). W wartościach bezwzględnych 71% największego zużycia gruntów w latach 2016-2017 miało miejsce w mniejszych gminach, liczących mniej niż 20 tys. mieszkańców.

Choć istnieją pewne istotne wyjątki, publicznych terenów zielonych w miastach jest na ogół niewiele: około 5%, aż w 96 ze 119 stolic województw. W latach 2011–2016 ogólny scenariusz jest negatywny, ze spadkiem powierzchni publicznych terenów zielonych.

W 2015 r. we Włoszech z inwestycji mieszkaniowych o wartości 166 miliardów euro 119 miliardów euro (73,1%) dotyczyło zwykłego i nadzwyczajnego utrzymania istniejących aktywów, podczas gdy nowe budynki stanowiły jedynie 26% produkcji. Działalność w zakresie nadzwyczajnych prac konserwacyjnych wzrosła z 77,4 miliardów euro w 2007 r. do 85,7 miliardów euro w 2016 r. i jest dwukrotnie większa niż wielkość rynku nowych budynków. W kilku włoskich miastach plaga nielegalnego budownictwa jest nadal aktualna i wzrosła z 11,9% w 2005 r. do 19,4% w 2017 r. W szczególności na południu i na wyspach utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie: w 2017 r. osiągnęła wartość około 50% (na każde dwa legalne mieszkania powstaje nielegalne) w porównaniu do 5,5% w północno-wschodniej części kraju.

Pomimo tego, że jest to jedno z najważniejszych dziedzictwa przyrodniczego na świecie, wydatki na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu we Włoszech są bardzo niskie i spadły z 689 mln euro w 2010 r. do 525 mln euro w 2017 r. Włochy są krajem europejskim o najwyższym udziale pojazdów zasilanych paliwem innym niż tradycyjne (benzyna i olej napędowy) w ogólnej liczbie pojazdów: 12,7%, o prawie dziewięć punktów procentowych więcej niż w Niemczech. Dane Włoch potwierdzają rozpowszechnienie floty gazowej (LPG/metan), która licząca 3,16 mln pojazdów, w tym samochody osobowe oraz lekkie i ciężkie pojazdy użytkowe, stanowi 53% europejskiej floty gazowej. Nie najlepiej jest jednak w przypadku nowych, ekologicznych pojazdów: w pierwszej dekadzie sprzedaży w 2017 roku ani w kategorii pojazdów hybrydowych, hybrydowych typu plug-in, ani elektrycznych nie znalazł się samochód wyprodukowany we Włoszech. W 2017 roku tylko w ośmiu stolicach Włoch podróże komunikacją miejską, pieszą i rowerową przekroczyły 50% (Bolzano, Bolonia, Ferrara, Florencja, Mediolan, Piza, Turyn i Wenecja). Na poziomie europejskim Rzym jest miastem o najwyższym odsetku podróży transportem prywatnym (65%) w porównaniu do 15,8% w Paryżu, 26% w Madrycie, 30% w Berlinie i 37% w Londynie.

Włochy to kraj europejski o największej liczbie przedwczesnych zgonów spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza: w 2016 r. europejska wartość dopuszczalna dla PM10 została przekroczona w 33 obszarach miejskich, głównie położonych na północy, a 82% populacji jest

narażonych na średnioroczne poziomy powyżej wartości zalecanej dla PM10 (20 µg/m³) wskazanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W Unii Europejskiej kwestia bezpieczeństwa energetycznego po rosyjskiej inwazji na Ukrainę wzmocniła odnawialne źródła energii: w 2022 r. energia słoneczna i wiatrowa po raz pierwszy wyprzedziły gaz w wytwarzaniu energii elektrycznej. Natomiast w 2023 roku po raz pierwszy w maju produkcja energii słonecznej i wiatrowej pozwoliła przewyższyć udział produkcji energii elektrycznej z paliw kopalnych (ropa, gaz, węgiel). Niestety Włochy nadal zbyt wolno rozwijają odnawialne źródła energii, które pomagają ograniczyć import, od którego jesteśmy zależni, i stabilizują ceny. Włochy są w rzeczywistości importerem netto energii (80% całkowitego zaopatrzenia w energię). Czynnikiem spowalniającym ma zawsze charakter biurokratyczny, obejmujący powolne regiony i kwestie „kulturowe”, które w dalszym ciągu zagrażają rozwojowi odnawialnych źródeł energii. W rzeczywistości w 2022 r. zainstalowano 3 GW mocy ze źródeł odnawialnych w porównaniu z 11 GW w Niemczech i 6 GW w Hiszpanii, co jest liczbą odległą od docelowej instalacji wynoszącej około 8–9 GW rocznie do 2030 r. Liczby te są nadal zbyt niskie w porównaniu z potrzebami, ale także w porównaniu z tym, co może zagwarantować włoski system przemysłowy. Energia wiatrowa rośnie bardzo słabo, a na morzu nadal utknęliśmy w jedynej elektrowni u wybrzeży Taranto. Jednak według danych Terna w ciągu pierwszych siedmiu miesięcy 2023 r. działająca moc fotowoltaiczna wzrosła aż o 2,7 GW (+113% w porównaniu do tego samego okresu w 2022 r.), ponownie za sprawą małych instalacji. Ożywieniem dla fotowoltaiki może być ukończenie w przyszłym roku największego w Europie zakładu produkcji paneli fotowoltaicznych przez Enel Green Power w Katanii, który będzie miał moc produkcyjną na poziomie 3 GW rocznie i będzie zatrudniał bezpośrednio tysiąc pracowników oraz taką samą liczbę w powiązanych branżach.

Sektory gospodarki o największym zapotrzebowaniu na zielone umiejętności i kompetencje

Zielona transformacja włoskiego systemu biznesowego charakteryzuje się popytem na siłę roboczą oraz powszechnym zapotrzebowaniem na umiejętności w zakresie oszczędzania energii i zrównoważonego rozwoju środowiskowego, przy czym orientacja ta jest bardziej widoczna w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach (MPI).

Charakterystyka rynku pracy i struktury przedsiębiorczości w procesach transformacji ekologicznej będą jednym z tematów poruszanych podczas I Forum Zrównoważonego Rozwoju Confartigianato Imprese, wydarzenia, które odbędzie się w Rzymie w dniach 27 i 28 czerwca w Rzymie, pod patronatem Ministerstwa Środowiska i Bezpieczeństwa Energetycznego. Oto program.

Analiza danych z systemu informacyjnego Excelsior firm Unioncamere i ANPAL pokazuje, że w 2022 r. firmy będą wymagały umiejętności ekologicznych, tj. umiejętności oszczędzania energii i zrównoważenia środowiskowego, na 4,2 mln stanowisk, co stanowi 81,1% oczekiwanych przychodów w 2022 r. Odsetek ten wynosi wzrost o prawie pięć punktów w porównaniu z rokiem poprzednim, kiedy wymagane były umiejętności ekologiczne, co stanowiło 76,3% prognozowanych przychodów.

Duże znaczenie zielonych umiejętności jest bardziej widoczne w MŚP – w 41,7% przychodów firmy wymagają obecności zielonych umiejętności o wysokim stopniu ważności (średnio-wysokim i wysokim), co stanowi wzrost w porównaniu do 37,9% odnotowanych w roku poprzednim. Waga przychodów przy tak wyraźnej charakterystyce zielonych umiejętności jest większa w woj

mikro i małe przedsiębiorstwa (MPI), gdzie wynosi 47,3%, a następnie małe przedsiębiorstwa z 41,9%. Ogółem MPI wymagają 3 293 650 przychodów, z czego 1 472 790, czyli 44,7%, ma duże znaczenie umiejętności oszczędzania energii i mniejszy wpływ działalności firmy na środowisko; również w przypadku MŚP ta charakterystyka umiejętności ekologicznych wzrosła o 3,7 punktu w porównaniu z 41,0% odnotowanymi w roku poprzednim.

Udział ten spada do 35,3% w przypadku firm zatrudniających od 50 do 499 pracowników i wzrasta do 38,8% w przypadku większych firm. Ogółem udział małych i średnich przedsiębiorstw wynosi 8,3 punktu i jest wyższy niż 36,5% obliczone dla średnich i dużych przedsiębiorstw.

Analiza według sektorów pokazuje, że w sektorze budownictwa, charakteryzującym się motywowanymi interwencjami mającymi na celu zmniejszenie zużycia energii w domach, odnotowuje się najwyższy odsetek pracowników, w przypadku których należy bardziej podkreślić podejście do oszczędzania energii i zrównoważenia środowiskowego (48,0%), a za nim plasuje się Usługi z 46,0% i Produkcja z 36,8%.

Sektorami, w których popyt na pracę w mikro i małych przedsiębiorstwach najbardziej charakteryzuje się dużym znaczeniem zielonych umiejętności, o wartościach ponadprzeciętnych, są usługi noclegowe i gastronomiczne oraz usługi turystyczne, gdzie stanowią one 50,9% przychodów, usługi użyteczności publicznej (energia, gaz, woda, środowisko) z 48,4%, budownictwo 48,0%, usługi oświatowe i prywatne szkolenia z 47,2%, handel i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli z 47,0%, przetwórstwo minerałów niemetalicznych (szkło, ceramika itp.) z 46,3%, usługi transportowe, logistyczne i magazynowe z 46,2%, służba zdrowia, pomoc społeczna i prywatna opieka zdrowotna z 45,4% oraz zaawansowane usługi wsparcia biznesu z 44,8%. Spadek według sektorów zapotrzebowania na pracę ogółem przedsiębiorstw w analizie Biura Badań nad QE-Quotidiano Energia.

Analiza terytorialna pokazuje, że umiejętności ekologiczne pracowników MPI są szeroko rozpowszechnione. Wśród głównych regionów zjawisko to jest najbardziej intensywne w Apulii, gdzie 49,0% wpisów w MMŚP wymaga wysokiego stopnia ważności skupienia się na procesach oszczędzania energii przy ograniczonym wpływie na środowisko; następnie Sycylia z 48,3%, Kampania z 47,4% i Lacjum z 45,0%. Wśród pozostałych regionów większe i ponadprzeciętne zaakcentowanie występuje w Bazylikacie z 51,0%, Sardynii z 50,7%, Kalabrii z 49,7% i Molise z 48,6%.

Zapotrzebowanie na pracę, charakteryzujące się bardziej zielonymi umiejętnościami na Południu, wiąże się z większym impulsem, jaki dają interwencje na rzecz oszczędzania energii w budynkach z premią 110% oraz produkcja energii ze źródeł odnawialnych. Na Południu, jak udokumentowaliśmy w naszej ostatniej analizie trendów w budownictwie, interwencje w ramach premii stanowią 68,6% terytorialnej wartości dodanej budownictwa, co stanowi udział o 13,5 punktu wyższy niż średnia krajowa wynosząca 55,1%. Jednocześnie analiza danych GSE pokazuje, że 40,2% produkcji energii słonecznej koncentruje się w regionach południowych.

Wskaźniki jakościowe

Zapotrzebowanie na umiejętności związane ze zrównoważonym rozwojem rośnie o 5% rok do roku i do 2026 roku zarówno firmy, jak i administracja publiczna będą potrzebować 4 miliony pracowników z „zielonymi” umiejętnościami: co podkreśla raport „Wysokie umiejętności dla zrównoważonej przyszłości ” przez 4.Manager Observatory, stowarzyszenie, które projektuje i wdraża inicjatywy o wysokiej wartości dodanej, aby odpowiedzieć na pojawiające się potrzeby w zakresie ogólnego rozwoju menedżerów przemysłowców i przedsiębiorców.

Badanie, w którym uczestniczył reprezentatywny panel ponad 4000 firm, miało na celu zbadanie podejścia przedsiębiorstw do zrównoważonego rozwoju oraz kontekstu, w jakim te wysiłki są wdrażane, podkreślając postęp poczyniony w ostatnich latach, ale także wiele przeszkód, które należy jeszcze pokonać.

Do wniosków z badania można zaliczyć bardziej powszechną świadomość, nawet wśród firm mniej zorientowanych na innowacje, że jedynie zrównoważona transformacja pozwoli uniknąć ograniczeń operacyjnych w dostępie do rynków i kredytów oraz że pozostawanie w tyle za rynkiem poruszającym się zgodnie z tymi wytycznymi sprawi, że organizacje te będą „wyjątkiem” na rynku, na którym zrównoważone towary i usługi wkrótce staną się normą.

Badanie pokazuje, że 46% firm, z którymi się konsultowano, opracowało długoterminową strategię transformacji, aby stać się firmą zrównoważoną, z czego: 11% posiada stopień wysoce innowacyjnego ze 100% zaangażowaniem zarówno w zrównoważony rozwój środowiskowy, jak i społeczny, 36% jest umiarkowanie innowacyjne i w 53% przypadków zaczęły pracować nad zrównoważonym rozwojem środowiskowym, a w 38% nad zrównoważonym rozwojem społecznym. 53% próby wypada słabo i w 51% przypadków rozpoczęło pracę nad zrównoważonym rozwojem środowiskowym, a w przypadku odpowiedzialności społecznej odsetek ten spada do 36%. Obszary innowacji, w które najbardziej cnotliwe firmy inwestują energię i zasoby, to: kierunek strategiczny, przydatny do określenia przyszłego kursu firmy i pozycji konkurencyjnej; narzędzia wzmacniające percepcję rynku, tj. zrozumienie trendów konsumpcyjnych, podaźowych i regulacyjnych; umiejętności menedżerskie, naukowe i techniczne; wkłady technologiczne.

Badanie przeprowadzone przez Obserwatorium pokazuje bardzo podobne postrzeganie przez Duże i Średnie oraz Małe Przedsiębiorstwa przeszkód na drodze do zrównoważonej transformacji.

Dla 38% firm przeszkody wiążą się z otoczeniem regulacyjnym i biurokratycznym, natomiast 33% jako barierę uznaje obniżoną rentowność zrównoważonego rozwoju.

28% ankietowanych firm uważa, że to dostępne zasoby finansowe utrudniają innowacyjną i zrównoważoną transformację organizacji, natomiast dla 18% brakuje wewnętrznych umiejętności menedżerskich i umiejętności zmiany modelu biznesowego.

Ten problem umiejętności, który, jak wskazują dane ISTAT, dotyka około jednej trzeciej włoskich firm działających w przemyśle i usługach.

Potrzeba, która w ostatnich latach wzrosła: według raportu w rzeczywistości nasz system biznesowy zwiększał się co roku o 5% zapotrzebowanie na menedżerów z coraz bardziej precyzyjnymi umiejętnościami w zielonym sektorze, a także kwalifikacjami w zakresie kryteriów ESG, rynek obligacji, który od 2021 roku wzrósł o 19%

Ale to nie wszystko, ponieważ wraz z zewnętrznym poszukiwaniem niezbędnych umiejętności, firmy te zwiększyły także środki finansowe przeznaczone właśnie na przekształcenie tych liczb. W

szczególności 75% przeznaczyło zasoby na transformację menedżerów, 78% na pracowników o wysokich umiejętnościach technicznych i 75% na profile z umiejętnościami naukowymi (75%).

W celu zidentyfikowania możliwych działań mających na celu przewyższenie przeszkód na drodze do zrównoważonej transformacji technologicznej Obserwatorium uważa, że innowacyjną rolę mogłyby odegrać:

- łańcuchy produkcyjne i okręgi przemysłowe
- krajowe klastry technologiczne, które mogłyby w szczególności wspierać innowacyjne firmy
- duże firmy, które mogłyby przyspieszyć procesy ewolucyjne we włoskich łańcuchach dostaw i okręgach
- organy przedstawicielskie, które mogłyby skutecznie przyczynić się do wypełnienia luki między świadomością a działaniem, patrząc na nowe paradygmaty i nową narrację na temat zrównoważonego rozwoju

Z danych zebranych na LinkedIn wynika, że w zeszłym roku we Włoszech zaobserwowano stałą popyt i wzrost na niektóre kwalifikacje zawodowe w obszarze zrównoważonego rozwoju, w tym na stanowisko Menedżera ds. Zrównoważonego Rozwoju (+52%), a następnie na stanowisko Specjalisty ds. Zrównoważonego Rozwoju (+43%) oraz rola Konsultanta ds. Zrównoważonego Rozwoju (+34%).

Trzy główne miasta o największej koncentracji specjalistów to: Mediolan, Rzym i Turyn.

Analiza umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju wśród umiejętności charakteryzujących się silnym wzrostem wyróżnia: analizę finansową (+53,3%); „Odpowiedzialność” (+48%); „Wsparcie techniczne” (+48%); „Finanse” (+40%); „Marketing cyfrowy” (+40%); „E-commerce” (+39%); „CRM” (+37%); „Kontrola jakości” (+32%).

Obserwuje się coraz większą zmianę umiejętności w kierunku finansów, ze szczególnym naciskiem na analizę finansową i odpowiedzialne inwestowanie społecznie. Zmiana ta znajduje również odzwierciedlenie w sektorach związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym w szczególności we wzroście kapitału wysokiego ryzyka i private equity.

W latach 2023–2026 zarówno przedsiębiorstwa, jak i Autonomia Palestyńska będą potrzebować około 4 milionów pracowników o wysokich i średnich umiejętnościach ekologicznych. W tym kontekście instrumentalne staje się włączenie do towarzystwa profesjonalisty posiadającego umiejętności przekrojowe, takiego jak Menedżer ds. Zrównoważonego Rozwoju.

Innowacja i zrównoważony rozwój – profile, które będą coraz bardziej strategiczne dla firm

W świetle tej potrzeby i kontekstu wyjściowego włoskich firm, Confindustria i Federmanager przy zaangażowaniu 4.Managera przeprowadziły ważny projekt skupiający się na strategicznej osobie Menedżera ds. Zrównoważonego Rozwoju, aby określić ilościowo i zakwalifikować zapotrzebowanie naszych pracowników na umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw, które nie zawsze są świadome umiejętności niezbędnych do prawidłowego przejścia na emeryturę.

Zmiana, która w porównaniu do tradycyjnego paradygmatu konkurencyjnego może nastąpić jedynie w obecności doświadczonych specjalistów menedżerskich, przeszkolonych w zakresie zagadnień ESG (Environmental-Social-Governance), stale szkolonych, posiadających przywództwo zdolne do wywierania wpływu na organizacje i odpowiadające na potrzeby organizacji spółki: wzrost wolumenu działalności i rentowności poprzez rozwój biznesu i system reputacji; zwiększenie możliwości finansowych, tj. dostępu do kredytów, inwestycji, podatków; strukturalne wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw i relacji z interesariuszami.

Zobaczmy więc, jakich profili firmy będą potrzebować coraz bardziej.

Menedżer ds. zrównoważonego rozwoju

Menedżer ds. zrównoważonego rozwoju to osoba zarządzająca wysokiego szczebla, która w sposób przekrojowy promuje, definiuje i koordynuje każdą inicjatywę dotyczącą zrównoważonego rozwoju, najlepiej będąc bezpośrednio pod kierownictwem najwyższego szczebla i współpracując z dyrektorami firm z pełnomocnikami ds. ESG.

W szczególności odpowiada za definiowanie, zarządzanie i monitorowanie polityk korporacyjnych mających na celu osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju jako całości.

Odpowiada także za zarysowanie i rozwój inicjatyw mających na celu ciągłą ewolucję i doskonalenie biznesu w sposób zrównoważony, zamknięty i odpowiedzialny, angażując interesariuszy, lokalną rzeczywistość i instytucje, z pełną świadomością kwestii ESG.

Do głównych obowiązków należy: promowanie kultury korporacyjnej zorientowanej na zrównoważony rozwój, godzenie zwykłego zarządzania z innowacyjną działalnością, uwzględnianie czynników środowiskowych, społecznych i związanych z zarządzaniem w decyzjach finansowych, analizowanie obszarów wymagających poprawy i ryzyka w zakresie czynników zrównoważonego rozwoju, a także mierzenie i raportowanie zrównoważonego rozwoju firmy .

Istnieją zatem trzy kolejne pionowe pasma, w których skład wchodzi osoby zarządzające o charakterze bardziej technicznym/operacyjnym, skupione na trzech konkretnych obszarach ESG, które przedstawiono poniżej.

Menedżer Środowiska

Głównym zadaniem Menedżera ds. Środowiska jest zarządzanie i monitorowanie wpływu firmy na środowisko (zakres E czynników ESG), poprzez: wdrażanie zrównoważonych polityk, promocję czystych technologii, identyfikację zagrożeń i szans w obszarze ochrony środowiska

Wysiłki mające na celu udoskonalenie działań, produktów i wyników organizacji w zakresie ochrony środowiska.

Menedżer ds. Środowiska jest również odpowiedzialny za definiowanie polityki dotyczącej gospodarki o obiegu zamkniętym i mobilności, a także opracowywanie strategii ograniczania zużycia energii.

Menedżer Społeczny

Menedżer Społeczny jest odpowiedzialny za zapewnienie stosowania korporacyjnej polityki zrównoważonego rozwoju ukierunkowanej na realizację określonych celów w zakresie wpływu społecznego.

Jego głównym zadaniem jest opracowanie modelu biznesowego identyfikującego, oceniającego i monitorującego ryzyka społeczne i szanse związane z działalnością firmy oraz relacjami z interesariuszami, także w odniesieniu do nowych możliwości, jakie daje zwinne działanie.

Wśród zadań wymienionych na tym rysunku można wymienić: zdefiniowanie polityk różnorodności i włączenia, dobrostanu, a także realizację projektów i strategii, które dotyczą różnych aspektów CSR.

Wreszcie Menedżer Społeczny jest odpowiedzialny za identyfikację i zastosowanie odpowiednich możliwości innowacyjnych, technologicznych i regulacyjnych, które mogą poprawić poprawę skutków społecznych oraz zarządzanie i pomiar określonych ryzyk i możliwości.

Menedżer ds. zarządzania

Governance Manager odpowiada za koordynację działań związanych z zarządzaniem organizacją poprzez wdrażanie i aktualizację polityk i narzędzi zrównoważonego rozwoju w celu zapewnienia pełnej przejrzystości i odpowiedzialności organizacji.

Celem jego pracy jest: zapobieganie działaniom takim jak korupcja i konflikt interesów; monitorować ryzyka etyczne rzeczywistości organizacyjnej i relacji pomiędzy interesariuszami; zapewnić zgodność

oferowanych produktów/usług z przepisami i normami/certyfikatami, których przestrzega firma, w zakresie skutków i ryzyk społeczno-środowiskowych.

Zagłębiając się w dyskurs na temat umiejętności ekologicznych, możemy podkreślić silny związek z umiejętnościami cyfrowymi i umiejętnościami miękkimi. Można zaobserwować, że wraz ze wzrostem znaczenia, jakie firmy przywiązują do podejścia do oszczędzania energii i wrażliwości na środowisko, w dużym stopniu wzrasta udział przychodów, do osiągnięcia których wymagane są zarówno umiejętności cyfrowe, jak i umiejętności przekrojowe. W szczególności uważa się, że umiejętności ekologiczne mają duże znaczenie i stanowią bardzo wysoki odsetek w przypadku wszystkich umiejętności miękkich. Potwierdzono także związek pomiędzy umiejętnościami ekologicznymi i cyfrowymi, choć w mniejszym stopniu niż umiejętnościami przekrojowymi.

Poniżej znajduje się możliwa lista umiejętności, które należy posiadać lub wzmocnić, aby pracować w zielonym świecie:

- Twarde umiejętności
- Umiejętności cyfrowe
- Umiejętności komputerowe i matematyczne
- Umiejętność stosowania technologii
- Miękkie umiejętności
- Elastyczność i adaptacja
- Umiejętność pracy w zespole
- Zdolność do samodzielnej pracy
- Umiejętność rozwiązywania problemów

Szanse: dostępne szkolenia stacjonarne i online, platformy edukacyjne oferujące bezpłatne szkolenia zdalne, umożliwiające doskonalenie i zdobywanie zielonych kompetencji

Podmioty publiczne i prywatne zwracają się do wszystkich podmiotów działających w sektorze szkolenia zawodowego, zarówno publicznych, jak i prywatnych, zarówno nastawionych na zysk, jak i non-profit, w celu zbudowania systemu zdolnego odpowiedzieć na potrzeby, jakie niesie ze sobą zieleń.

Celem jest wyposażenie organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego w umiejętności i narzędzia potrzebne do opracowywania i prowadzenia ekologicznych kursów szkoleniowych.

Szkolenia ekologiczne obejmują szeroki zakres tematów, w tym:

- Zielone technologie: efektywność energetyczna, energia odnawialna, zrównoważona mobilność, zrównoważona architektura itp.
- Zrównoważony rozwój środowiska: gospodarka odpadami, ochrona wód, ochrona różnorodności biologicznej itp.
- Zrównoważony rozwój społeczny: gospodarka o obiegu zamkniętym, sprawiedliwość środowiskowa itp.

Szkolenia ekologiczne mogą być prowadzone na różne sposoby, w tym:

- Szkolenia stacjonarne: kursy odbywają się w obecności, w miejscu uzgodnionym z uczestnikami.
- Kształcenie na odległość: kursy odbywają się online, za pośrednictwem platformy e-learningowej.
- Szkolenie mieszane: Kursy łączą szkolenie w klasie z nauką na odległość.

Oferta zielonych szkoleń stale się rozwija i dostosowuje do potrzeb rynku pracy.

Ekologiczne kursy szkoleniowe stanowią dla dostawców szkoleń zawodowych ważną okazję do nadążania za nowymi trendami i oferowania swoim klientom innowacyjnych i zorientowanych na rynek kursów szkoleniowych.

Oto kilka przykładów organizacji promujących ofertę ekologicznych szkoleń dla organizatorów szkoleń zawodowych we Włoszech:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- Regiony i Prowincje Autonomiczne
- Akredytowane instytucje szkoleniowe
- Instytuty badawcze
- Stowarzyszenia branżowe

Aby dowiedzieć się więcej na temat oferty szkoleń ekologicznych dla organizatorów szkoleń zawodowych we Włoszech, najlepiej skontaktować się z organizacjami, które je promują

Edukacja ekologiczna we Włoszech.

Na poziomie formalnym edukacja ekologiczna obecna jest w programach nauczania na wszystkich poziomach nauczania, od przedszkola po szkołę średnią. W szczególności Ministerstwo Edukacji wydało program nauczania edukacji ekologicznej, który zawiera wytyczne dotyczące nauczania edukacji ekologicznej w szkołach wszystkich poziomów.

Program nauczania przewiduje, że edukacja ekologiczna będzie miała charakter przekrojowy, obejmujący wszystkie dyscypliny, tak aby zapewnić uczniom globalną wizję zagadnień środowiskowych. Ponadto przewiduje, że edukacja ekologiczna będzie opierać się na zajęciach praktycznych i warsztatach, tak aby aktywnie angażować uczniów.

Na poziomie pozaformalnym edukację ekologiczną prowadzą liczne stowarzyszenia, ciała i organizacje. Realia te oferują różnorodne działania i inicjatywy, w tym kursy, seminaria, konferencje, wycieczki, obozy letnie i wiele innych.

Do głównych stowarzyszeń oferujących działania z zakresu edukacji ekologicznej należą:

- Legambiente
- WWF Włochy
- FAI – Fondo Ambiente Italiano
- Mundus w Wielkiej Brytanii

- Włoska Sieć Edukacji Ekologicznej (RIEA)

Stowarzyszenia te oferują działania z zakresu edukacji ekologicznej dla osób w każdym wieku i na każdym poziomie zainteresowań. W szczególności są bardzo aktywne w angażowaniu młodych ludzi i szkół.

Ponadto edukacja ekologiczna jest obecna także w licznych programach szkolenia zawodowego, zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym. Programy te skierowane są do osób w każdym wieku i na każdym poziomie kwalifikacji.

Do głównych programów szkolenia zawodowego oferujących kursy z zakresu edukacji ekologicznej należą:

- Regionalne kursy doskonalenia zawodowego
- Kursy szkolenia zawodowego oferowane przez instytucje publiczne i prywatne
- Kursy doskonalenia zawodowego oferowane przez uniwersytety i instytuty badawcze

Kursy te oferują specjalistyczne szkolenia dotyczące zagadnień środowiskowych, mające na celu przygotowanie uczestników do pracy w sektorze ochrony środowiska.

Podsumowując, formalna oferta oparta na szkoleniach ekologicznych z zagadnień środowiskowych jest bardzo zróżnicowana i obejmuje wszystkie grupy wiekowe i poziomy zainteresowań.

Przykłady odporności i zwiększonej konkurencyjności instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego dzięki eko kompetencjom i kwalifikacjom.

Przykładem jest Centrum Kształcenia Zawodowego „Giacomo Matteotti” w Piacenzy. Instytut ten rozpoczął dla swoich studentów projekt szkoleniowy w zakresie umiejętności ekologicznych. Projekt obejmował szkolenia dotyczące zagadnień środowiskowych, takich jak zrównoważony rozwój, efektywność energetyczna i gospodarka odpadami. Projekt miał pozytywny wpływ na odporność i konkurencyjność instytucji. Dzięki szkoleniom uczniowie nabyli zielone umiejętności, które podniosły ich atrakcyjność na rynku pracy. Ponadto kursy pomogły poprawić wizerunek instytutu, który jest postrzegany jako bardziej zwracający uwagę na kwestie ochrony środowiska.

Innym przykładem jest Centrum Szkolenia Zawodowego „Ezio Vanoni” w Bergamo. Instytut ten rozpoczął projekt współpracy z lokalną firmą działającą w sektorze energii odnawialnej. W ramach projektu zaoferowano staże szkoleniowe dla studentów instytutu w firmie. Projekt miał pozytywny wpływ na odporność i konkurencyjność instytucji. Odbyte praktyki umożliwiły studentom zdobycie praktycznych umiejętności z zakresu energetyki odnawialnej. Ponadto staże pomogły w stworzeniu kanału komunikacji i współpracy pomiędzy instytucją a firmą, co może zaowocować przyszłymi możliwościami zatrudnienia dla studentów.

Podsumowując, instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego, które inwestują w szkolenia w zakresie umiejętności ekologicznych, mogą poprawić swoją odporność i konkurencyjność. Umiejętności ekologiczne cieszą się coraz większym zainteresowaniem na rynku pracy i mogą pomóc instytucjom w szkoleniu specjalistów, którzy są w stanie sprostać wyzwaniom środowiskowym teraźniejszości i przyszłości.

Oto kilka konkretnych przykładów tego, jak umiejętności ekologiczne mogą przyczynić się do odporności i konkurencyjności instytucji VET:

- Umiejętności ekologiczne mogą pomóc instytucjom zmniejszyć koszty energii i zużycie zasobów. Może to prowadzić do wzrostu efektywności i trwałości instytucji.

- Umiejętności ekologiczne mogą pomóc instytucjom poprawić swoją reputację i atrakcyjność w oczach studentów i potencjalnych partnerów. Może to prowadzić do wzrostu zapotrzebowania na szkolenia i możliwości współpracy.
- Zielone umiejętności mogą pomóc instytucjom w tworzeniu nowych kursów i programów szkoleniowych odpowiadających potrzebom rynku pracy. Może to skutkować wzrostem konkurencyjności instytucji.
- .

Przykłady krajowych narzędzi i wytycznych

Niektóre agencje publiczne opracowały przyjazne dla grupy docelowej narzędzia, które mogą przyczynić się do rozwoju ofert szkoleniowych dostosowanych do potrzeb zielonej gospodarki, modernizacji i zwiększenia elastyczności, przekierowując ofertę edukacyjno-szkoleniową.

Na przykład Krajowa Agencja Aktywnej Polityki Pracy (ANPAL) opracowała wytyczne dotyczące projektowania kursów szkoleniowych w zakresie zielonej gospodarki. Wytyczne zawierają wskazówki dotyczące definiowania treści, sposobów realizacji i oceny szkoleń.

Wytyczne skierowane są do wszystkich podmiotów zaangażowanych w projektowanie i wdrażanie szkoleń na rzecz zielonej gospodarki, w tym:

- Instytucje edukacyjne
- Firmy
- Instytucje badawcze
- Fundacje
- Związki handlowe

Wytyczne składają się z czterech rozdziałów:

- Rozdział 1: Układ odniesienia
- Rozdział 2: Analiza potrzeb szkoleniowych
- Rozdział 3: Projekt kursu szkoleniowego
- Rozdział 4: Ocena szkolenia

Rozdział 1 zawiera przegląd zielonej gospodarki i umiejętności wymaganych do pracy w tym sektorze.

Rozdział 2 opisuje etapy analizy potrzeb szkoleniowych, które należy przeprowadzić, aby określić treść i sposoby realizacji szkolenia.

Rozdział 3 zawiera wskazówki dotyczące projektowania kursu szkoleniowego, który musi być spójny z potrzebami szkoleniowymi zidentyfikowanymi na etapie analizy.

W rozdziale 4 opisano metody oceny przebiegu szkolenia, jakie należy przeprowadzić, aby sprawdzić skuteczność szkolenia i wprowadzić ewentualne zmiany.

Innym przykładem są Wytyczne dotyczące projektowania szkoleń z zakresu innowacji cyfrowych, opracowane przez Ministerstwo Edukacji. Wytyczne zawierają wskazówki dotyczące definiowania treści, metod realizacji i oceny szkoleń w zakresie innowacji cyfrowych.

Wytyczne składają się z pięciu rozdziałów:

- Rozdział 1: Układ odniesienia

- Rozdział 2: Analiza potrzeb szkoleniowych
- Rozdział 3: Projekt kursu szkoleniowego
- Rozdział 4: Realizacja szkolenia
- Rozdział 5: Ocena szkolenia

Rozdział 1 zawiera przegląd innowacji cyfrowych i umiejętności wymaganych do pracy w tym sektorze.

Rozdział 2 opisuje etapy analizy potrzeb szkoleniowych, które należy przeprowadzić, aby określić treść i sposoby realizacji szkolenia.

Rozdział 3 zawiera wskazówki dotyczące projektowania kursu szkoleniowego, który musi być spójny z potrzebami szkoleniowymi zidentyfikowanymi na etapie analizy.

Rozdział 4 opisuje metody realizacji szkolenia, które należy dokładnie zaplanować i monitorować.

W rozdziale 5 opisano metody oceny przebiegu szkolenia, jakie należy przeprowadzić, aby sprawdzić skuteczność szkolenia i wprowadzić ewentualne zmiany.

To tylko dwa przykłady narzędzi opracowanych przez agencje publiczne, które mają przyczynić się do rozwoju oferty szkoleniowej dostosowanej do potrzeb zielonej gospodarki, modernizacji i zwiększonej elastyczności. Innymi łatwymi w użyciu narzędziami dla celu mogą być:

- Listy kontrolne zawierające listę elementów, które należy wziąć pod uwagę przy projektowaniu ścieżki edukacyjnej.
- Listy kontrolne, które pozwalają zweryfikować zgodność szkolenia z określonymi wymaganiami.
- Skrócona instrukcja obsługi, która stanowi wprowadzenie do podstaw projektowania ścieżek edukacyjnych.

Narzędzia te mogą być wykorzystywane przez wszystkie podmioty zaangażowane w projektowanie i realizację szkoleń, w celu zapewnienia, że oferty szkoleniowe skutecznie odpowiadają potrzebom rynku pracy.

Studia przypadków.

Orange Fibre, udany pomysł biznesowy dwóch sycylijskich dziewcząt, który doprowadził do powstania pierwszego błonnika uzyskanego z celulozy pomarańczy i powstania jedwabistej tkaniny, zdolnej do uwalniania na skórze witamin A, C i E. Zasadniczo dzisiaj odzież wytwarza się z odpadów cytrusowych, a kolekcje kapsułkowe są wprowadzane na rynek we współpracy z głównymi markami miodowymi, takimi jak Ferragamo i inne.

Caviro, duża spółdzielnia produkująca wino, znana również z produkcji Tavernello, absolutnego modelu gospodarki o obiegu zamkniętym, ponieważ w głównym zakładzie nic się nie marnuje i wszystko podlega recykulacji, nawet osady ściekowe stają się nawozem, dzięki badaniom i partnerstwu z Uniwersytetem w Bolonii .

Ovieste. Jednym z najbardziej znanych przykładów zielonego marketingu we Włoszech jest Ovieste. Firma działa w jednym z najbardziej złożonych sektorów zarządzania pod kątem zrównoważonego rozwoju, nie tylko środowiskowego. Dość powiedzieć, że branża modowa jest jedną z najbardziej zanieczyszczających środowisko na świecie, jak wynika z niejednego badania (dane Legambiente

2020, WWF 2021).

Oviessa od jakiegoś czasu pracuje nad tym, aby produkcja i zarządzanie przedsiębiorstwem były bardziej zrównoważone. Wśród wielu zaproponowanych inicjatyw znalazły się na przykład: Marketing odzieży z certyfikatem Oeko-Tex, międzynarodowy standard certyfikacji dla tekstylnego łańcucha dostaw: według szacunków firmy stanowią one 50% całkowitej sprzedanej odzieży.

Stopniowe odnawianie sklepów, z wykorzystaniem materiałów ponownie wykorzystanych, montaż wydajnych systemów oświetleniowych, wykorzystanie materiałów zrównoważonych, takich jak drewno z certyfikatem FSC.

Zaproszenie dla swoich klientów do zwrotu starej odzieży, która zostanie przetworzona na tkaninę pochodzącą z recyklingu. Firma porusza się także w obszarze zrównoważonego rozwoju społecznego, m.in. wspierając międzynarodowe projekty mające na celu zwalczanie wykorzystywania pracy dzieci w branży modowej

Wyzwania

Niedobór umiejętności we Włoszech, czyli różnica między umiejętnościami a popytem na pracę, ma wiele przyczyn, w tym niemożność odpowiedniego dopasowania podaży do popytu w przypadku aktywnego systemu polityki. Ale także i przede wszystkim trudności strukturalne w systemie podstawowego szkolenia technicznego; Szkolenia, które w tej chwili są najbardziej poszukiwane przez firmy, właśnie ze względu na zachodzącą rewolucję technologiczną i najbliższe celom, jakie należy stawiać globalnie w kwestiach ekologii i zrównoważonego rozwoju. Jak proszą nas cele PNRR, do których zalicza się zarówno Krajowy Plan Nowych Umiejętności, jak i inicjatywy dotyczące szkolnictwa wyższego. Zrównoważona przyszłość naszego kraju będzie opierać się na umiejętnościach szkolenia i wspierania nowych pokoleń. Duże wyzwanie. Możemy to zrobić.

Łatwo powiedzieć o braku umiejętności, biorąc pod uwagę chroniczny brak fachowców i techników, na który firmy narzekają od lat (dane Confindustria 2021 dotyczące profesjonalizmu potrzebnego systemowi produkcyjnemu) i jeszcze na długo przed pandemią.

Jednak luka w umiejętnościach, której doświadczają wszystkie sektory od jakiegoś czasu, ma wiele różnorodnych przyczyn. Prawdopodobnie niemożność odpowiedniego skonstruowania dopasowania popytu i podaży pracy, która dotyczy publicznego systemu aktywnych polityk.

Ale to nie tylko to, jeśli spojrzymy na design i potencjał innowacyjny, jaki można odnaleźć w wielu projektach firmowych, zdolnych zaspokoić potrzeby firm posiadających perspektywiczną i długoterminową wizję. Jednym z wielu jest projekt rozpoczęty przez grupę FS Italiane wraz z uczelniami wyższymi, mający na celu włączenie w ciągu najbliższych lat do spółki około 40 000 profili, obejmujących specjalizacje techniczno-inżynierskie skoncentrowane na mobilności i infrastrukturze kolejowej. To tylko jeden przykład, ważna synergia między pracą a wyższym wykształceniem wyższym, która jednak może nie wystarczyć do wypełnienia niektórych luk i trudności strukturalnych, które leżą u podstaw tego, co od dawna stanowi niedobory umiejętności – tj. luki między umiejętnościami a popytem na pracę – naszego rynku pracy. W rzeczywistości w naszym systemie kształcenia podstawowego (zwłaszcza technicznego) występuje sporo trudności strukturalnych, a obecnie, bardziej niż kiedykolwiek, rozbieżność pomiędzy kształceniem na poziomie wyższym (technicznym i uniwersyteckim) a rzeczywistymi potrzebami przedsiębiorstw jest konkretna

i namacalna. I to w istocie jest obecność wielu dobrych projektów, które z wielką wytrwałością i duchem innowacyjności starają się stworzyć warunki do utrwalenia nowego profesjonalizmu, którego rynek będzie domagał się z coraz większym naciskiem.

Luka, która pogłębia się w wyniku splotu czynników, które sprawiają, że zarówno inwestycje w kapitał intelektualny, jak i inwestycje społeczne i kulturalne niezbędne do wspierania przyszłości nowych pokoleń, będących prawdziwym zasobem na przyszłość nowych pokoleń, stają się jeszcze pilniejsze. nasz kraj. Tak naprawdę nie da się myśleć o przyszłości nowych pokoleń, nie mając świadomości ich potrzeb, w tym także tych o charakterze społecznym, stanowiących niezbędną podstawę, która pozwoli im budować swoją przyszłość w sposób autonomiczny, niezależny i odpowiedzialny. Właściwie nie da się już myśleć o budowaniu przyszłości kraju w oparciu o bogactwo wytworzone wyłącznie przez starsze pokolenia. Jest to kluczowy krok pozwalający lepiej zrozumieć, że samo inwestowanie w umiejętności może nie wystarczyć. Wyzwanie ma charakter nie tylko edukacyjny, ale przede wszystkim kulturowy i społeczny. Weźmy na przykład dane dotyczące absolwentów kierunków STEM (nauki ścisłe, technologia, inżynieria i matematyka), które podkreślają istniejącą dzisiaj lukę w stosunku do wyzwań przyszłości, ale przede wszystkim niedociągnięcia w zakresie specjalizacji włoskiego szkolnictwa wyższego. Z danych opublikowanych przez niedawne badanie ISTAT wynika, że we Włoszech jedynie 24,9% absolwentów posiada tytuł STEM, choć na szczęście przynajmniej w tym obszarze nie jesteśmy jeszcze na dnie – Wielka Brytania ma 23,2%, a Francja 26,8% – chociaż wraz z dwoma ostatnimi krajami jesteśmy daleko od Niemiec, które wynoszą 32,2%.

Jest to szkolenie, na które obecnie jest największe zapotrzebowanie firm, właśnie ze względu na trwającą rewolucję technologiczną, ale jednocześnie najbliższe tym samym celom nowych pokoleń, szczególnie w świetle wyzwań podyktowanych reakcją, jaką jest konieczne na poziomie globalnym w kwestiach ekologii i zrównoważonego rozwoju. To ostatnie słowo zostało użyte właściwie i z pewnością było również nadużywane w ostatnich latach, właśnie w obliczu zagrożenia zdrowia, ale które stanowi dowód wyborów organizacyjnych, produkcyjnych i przemysłowych, których nie tylko nie można już dłużej odkładać na później, ale które wymagają także odpowiedniego i wysoce specjalistycznego profesjonalizmu.

Będzie to najważniejsze wyzwanie na przyszłość nie tylko pod względem umiejętności, ale także wzrostu gospodarczego, o czym mówią nam także cele PNRR (Misja 4), do których zalicza się zarówno Krajowy Plan Nowych Umiejętności (dotyczący młodzieży i osoby starsze) oraz inicjatywy dotyczące szkolnictwa wyższego (począwszy od rewizji Wyższych Instytutów Technicznych, które obecnie są Wyższymi Instytutami Technologicznymi lub Akademiami ITS wraz z ustawą nr 99/2022).

Jeśli jednak dane dotyczące stopni STEM powiedzą nam, że liczba absolwentów kierunków, na które już dziś jest najbardziej poszukiwane – a w najbliższej przyszłości będzie jeszcze więcej – jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb przedsiębiorstw, analiza z drugiej strony inne dane dają jeszcze bardziej niepokojący obraz.

Tak naprawdę to samo badanie ISTAT uwydatnia kolejną lukę, która wkrótce będzie miała wpływ na wymagane przez rynek specjalizacje techniczne, tak niezbędne, aby stawić czoła przyszłości. A to jest istotne zarówno dla nowych, jak i starych pokoleń. Okazuje się, że zaledwie co piąty Włoch w wieku produkcyjnym (tj. w wieku od 25 do 64 lat) ma wykształcenie wyższe (20,1%). Sytuacja nie zmienia się, jeśli spojrzymy na ogólną liczbę osób posiadających dyplom, czyli ogólnie wykształcenie wyższe: 62,9% przy średniej europejskiej wynoszącej 79%. Jeśli dodamy do tych danych z jednej strony liczbę osób przedwcześnie kończących naukę (ELET – Early Leavers with Education and Training) wynoszącą 13,1% – w porównaniu ze średnią europejską wynoszącą 9,9% – oraz liczbę młodych ludzi, którzy nie studiują i nie pracują (NEET – osoby nie pracujące w edukacji ani nie szkolące się), wynoszący 23% we Włoszech – jeden z najwyższych w Europie – do czego możemy dodać liczbę młodych ludzi (nie tylko absolwentów), którzy co roku opuszczają szkołę w naszym kraju, aby

znaleźć pracę za granicą (w 2020 r. około 31 000 absolwentów ze 120 000 emigrantów – dane Fundacji Moressa z lutego 2022 r.), można w całej swej surowej konkretności dotknąć tego, jak daleko Włochy muszą się jeszcze posunąć, aby nadrobić powstałą lukę w nadchodzących latach będzie się coraz bardziej poszerzać, także ze względu na trwający kryzys gospodarczy. Kryzys nadchodzący z daleka, który pandemia i kryzys energetyczny zaostrzyły i który w ciągu ostatnich dziesięciu lat uszczuplił bogactwo coraz większych grup ludności. Kryzys, który dzisiaj, jak wynika z danych, sprawi, że wiele rodzin z klasy średniej nie będzie już w stanie zagwarantować swoim dzieciom wykształcenia na poziomie uniwersyteckim, a ponadto zgodnego z rzeczywistymi wymaganiami rynku pracy (obecnie studia uniwersyteckie są spadek o 3% w porównaniu do pięciu lat temu). Oznacza to, że wiele osób nie jest w stanie zmusić swoich dzieci do studiowania, a studiowanie poza placówką – nie mówię za granicą – ale na każdym włoskim uniwersytecie jest coraz trudniejsze. Koszty życia w dużych miastach, takich jak Rzym, Mediolan, Bolonia, Turyn, gdzie oferta uniwersytecka jest bardzo szeroka i gdzie wielu studentów pochodzi z południa, stają się zaporowe, a bardzo niskie parametry ISEE umożliwiające dostęp do zaproszeń do zakwaterowania na uniwersytecie penalizują średnie rodziny klasowe, w których oboje rodzice pracują, więc są poza parametrami ISEE, ale wciąż nie mają wystarczających środków, aby utrzymać czynsze przekraczające - za łóżko we wspólnym mieszkaniu - 500 euro miesięcznie.

Konkluzje i rekomendacje

W raporcie podkreślono różne aspekty, jakie angażują Włochy w kwestię ekologii z punktu widzenia statystyk dotyczących działań przeprowadzonych i opracowanych w ostatnich latach, rozmieszczenia geograficznego zielonych inwestycji, polityki i inwestycji edukacyjnych, umiejętności i profili wymaganych przez rynek pracy. W świetle tego wszystkiego można powiedzieć, że przyszłość zielonego rozwoju leży przede wszystkim w inwestowaniu w umiejętności niezbędne do pełnienia ról w zielonym świecie, aby z czasem zapewnić wielu młodym ludziom nie tylko wejście na rynek pracy, a tym samym rozwiążą również częściowo kwestię zatrudnienia we Włoszech, ale także przejść między sektorami i zawodami, które będą coraz bardziej powszechne i częste na rynku pracy.

Przyszłość naszego kraju będzie zależeć od umiejętności szkolenia i wspierania nowych pokoleń, aby zapewnić im narzędzia niezbędne do szybkiego usamodzielnienia się, umożliwiając im wczesne założenie rodziny, a tym samym pomagając wzmocnić ich przyszłość nowym bogactwem i nowe dobre samopoczucie. W przeciwnym razie nie ma zrównoważonej przyszłości.

Bibliografia

Union Camere- Ministry of the Environment-Symbola's Notebooks-various authors: GreenItaly 2023, An economy on a human scale against crises, 2021

Anpal-European Union- Union Chambers: Green skills - Analysis of the demand for skills related to the green economy, 2023

Institution of international education-Prepared by: Gene Owens Alternative Energy Development: Best Practices Guide: Economic & Financial-Evaluation of Renewable Energy Projects, 2023

Lipari, Lucia. "Italy is the country of the Green Economy" 2021.

<https://www.huffingtonpost.it/blog/2021/06/24/news/1-italia-e-il-paese-della-green-economy-5166462/>

Green Planet, Green Italy Report: the commitment of Italian companies in green jobs.

<https://www.greenplanetnews.it/rapporto-greenitaly-2023-limpegno-delle-imprese-italiane-nel-green-job/>

OECD, OECD REPORT on green jobs: between lack of skills and regional gaps, 2023

<https://resoilfoundation.org/news/green-jobs-rapporto-ocse/>

Confindustria, Federmanager and 4.Manager, 4 million workers with "high- and medium-profile green skills" will be needed in three years, 2023

<https://greenreport.it/news/economia-ecologica/in-tre-anni-serviranno-4-mln-di-lavoratori-con-competenze-green-di-alto-e-medio-profilo/>

LUM University, All about green jobs, the new green jobs, 2023

<https://www.lum.it/green-jobs-cosa-sono-quali-sono-le-professioni-verdi/>

4.Manager Observatory, By 2026 4 million workers with green skills will be needed: the profiles needed to manage change, 2023

<https://www.innovationpost.it/attualita/formazione-e-competenze/entro-il-2026-serviranno-4-milioni-di-lavoratori-con-competenze-green-i-profilo-necessari-a-gestire-il-cambiamento/>

ASVIS: State of the green economy in Italy and in the States General of the Green Economy 2018

<https://asvis.it/goal7/approfondimenti/405-3579/lo-stato-della-green-economy-in-italia-e-nel-mondo-il-rapporto-e-le-proposte-degli-stati-general-della-green-economy-2018>

Changing Italy: Post-pandemic there is the green economy in the future of Italy - Italy that changes. 2021.

<https://www.italiachecambia.org/2021/09/green-economy-italia/>

Recycled regatta: Green economy - Italy is getting greener. 2019.

<https://www.regatariciclata.it/news/279-green-economy-l-italia-e-sempre-piu-verde>

IPSOA, Vocational Training, PNRR, sustainability 3 challenges for companies. 2022.

<https://www.ipsoa.it/documents/quotidiano/2022/12/17/formazione-professionale-pnrr-sostenibilita-3-sfide-aziende>

DISCLAIMER

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

LICENCE

The logo for DIDA, featuring the word "dida" in a lowercase, blue, serif font.

COUNTRY REPORT GREEN ECONOMY IN ITALY". MARKET NEEDS IN TRAINING AND SKILLS DEVELOPMENT, ITALY © 2024 by DIDA SRL (IT,) – is licensed under CC BY-SA 4.0

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

ZASTRZEŻENIE

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak poglądami i opiniami wyłącznie autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

LICENCJA

The logo for DIDA, featuring the word "dida" in a lowercase, blue, serif font.

RAPORT KRAJOWY ZIELONA GOSPODARKA WE WŁOSZECH: POTRZEBY RYNKU W ZAKRESIE SZKOLEŃ I ROZWOJU KOMPETENCJI, WŁOCHY © 2024 by DIDA SRL (IT),) – jest licencjonowany na podstawie CC BY-SA 4.0 © ⓘ

Aby wyświetlić kopię tej licencji, odwiedź <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak poglądami i opiniami wyłącznie autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.